

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 08-508 21 083

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2018-04-19

Förslag till regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län

Svar på remiss från kommunstyrelsen (KS 2018/330)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på kommunstyrelsens remiss.

Eva Frykler
Tillförordnad stadsdelsdirektör

Elisabet Tullgren
Administrativ chef

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen uppfattar handlingsplanen för grön infrastruktur som ett mycket väl genomarbetat dokument, med relevanta åtgärdsförslag. Förvaltningens synpunkter handlar bland annat om att kartorna i handlingsplanen är för småskaliga för att vara användbara och att det skulle behövas en förkortad version av det omfattande dokumentet.

Åtgärdsförslag som förvaltningen efterlyser är en strategi för att bevara gamla träd i villaområden, en vägledning för utformning av dagvattenanläggningar på parkmark, stöd i hur närmatur som utsätts för högt slitage ska skötas för att bevara de ekologiska värdena, samt vägledning i tillgänglighetsanpassning av friluftsområden.

Bakgrund

Länsstyrelsen är inte en planerande myndighet, men har ändå flera roller i den fysiska planeringen. En rådgivande roll enligt plan- och bygglagen, där länsstyrelsen bland annat tillhandahåller underlag till kommunerna i processen med att ta fram översiktsplaner. En myndighetsutövande roll där länsstyrelsen granskar och kan över-

pröva kommunernas detaljplaner och översiktsplaner. En samordnande roll för de statliga myndigheter som finns representerade i fysisk planering, till exempel Trafikverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Länsstyrelserna fick 2015 ett regeringsuppdrag om att ta fram handlingsplaner för grön infrastruktur som ska vara klara i oktober 2018. I Stockholms län finns nära kopplingar till arbetet med regional grönstruktur i den regionala utvecklingsplaneringen och framtagandet av RUF5 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholm) som pågått i många år inom landstinget.

Länsstyrelsen har remitterat sitt förslag till handlingsplan till bland annat Stockholm stad. Stadsledningskontoret har i sin tur sänt ut handlingsplanen på remiss till stadsdelsnämnderna och vissa fackförvaltningar. Yttrande ska vara inlämnat senast 20 april 2018.

Ärendet

Grön infrastruktur är ett begrepp som ska fånga in alla aspekter av hur landskapets sammanhang påverkar möjligheterna att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Handlingsplanen berör därför allt från planfrågor till markanvändning och naturvård.

Handlingsplanen består av tre huvuddelar:

- En övergripande inledning (A)
- En nulägesbeskrivning (B)
- En åtgärdsdel (C)

Del A är en övergripande text som förklarar syfte, bakgrund, sammanhang samt målsättning och koppling till olika åtaganden med mera. Där återfinns också en del om teori och resonemang som är kopplade till handlingsplanen.

Det övergripande syftet med en grön infrastruktur är att bidra till biologisk mångfald, främja ekosystemens status och motståndskraft mot negativa förändringar och därmed stärka ekosystemtjänster som är viktiga för samhället i stort.

Del B är en nulägesbeskrivning av länet med grundförutsättningar för grön infrastruktur – geologi, bebyggelse, markanvändningshistoria, påverkansfaktorer för grön infrastruktur och befintliga värden.

De geografiska underlagen som redovisas är avsedda att fungera som kunskapsunderlag och som planeringsunderlag vid prioritering av naturvårdsinsatser, vid fysisk prövning och planering eller vid hänsynstagande vid brukande av mark eller vatten.

Del C redovisar konkreta förslag till åtgärder inom prioriterade insatsområden:

- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt odlingslandskap
- Levande skogar
- Klimatanpassning
- Friluftsliv och tillgång till närnatur
- Samordning, samverkan och långsiktighet

Insatsområdena har valts ut för att länsstyrelsen bedömer att det inom dessa områden finns ett stort behov av åtgärder för att bevara eller utveckla grön infrastruktur. Länsstyrelsen beskriver här de prioriterade åtgärderna, både de som redan pågår och förslag på nya åtgärder. Handlingsplanen är regional men många insatser behöver göras lokalt.

Handlingsplanen beskriver i första hand konkreta insatser för perioden 2018-2020. Länsstyrelsen bedömer att nya åtgärder bör tas fram vid en uppdatering av planen 2020.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för HR och extern service. Ärendet behandlas i funktionshinderrådet 11 april 2018 samt i pensionärsrådet och förvaltningsgruppen 12 april 2018.

Länsstyrelsen redovisar inte någon jämställdhetsanalys av förslaget till handlingsplan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen uppfattar handlingsplanen för grön infrastruktur som ett mycket väl genomarbetat dokument, med relevanta åtgärdsförslag.

Nulägesbeskrivningen i del B är omfattande och ger en grundlig kunskapsorientering inom de olika områdena som beskrivs.

Materialet består också av många kartor som bland annat redovisar

skogar, våtmarker, sjöar och olika typer av skyddade områden. Förvaltningen är positiv till information som presenteras på kartor eftersom den ofta är mer tillgänglig än beskrivningar i text. Problemet med kartorna i handlingsplanen är att de är mycket småskaliga och otydliga. De ger en övergripande bild av omfattningen i länet, men det är svårt att urskilja enskilda områden. Om kartorna ska vara användbara för en kommun och en stadsdelsförvaltning, behöver de även kunna läsas på den nivån.

Del C redovisar förslag tillåtgärder samt vilka aktörer de berör, förutom länsstyrelsen och andra statliga myndigheter kan det vara kommuner, landstingets regionplanering och markägare. Stadsdelsförvaltningen kommenterar här några av de insatsområden som berör Älvsjö stadsdelsområde.

Skogsmark

Handlingsplanen beskriver att andelen biologiskt värdefulla skogsmiljöer är hög i Stockholms län. Det finns också ekmiljöer och tallskogsförekomster som har mycket höga värden. Den största påverkan på skogsmark i Stockholms län handlar om exploatering med bebyggelse och infrastruktur som skär av ekologiska samband mellan Stockholms gröna kilar. Ytterligare ett hot mot ek- och tallmiljöer är bristen på lämplig skötsel.

Förvaltningen är positiv till de olika åtgärdsstrategier som länsstyrelsen planerar för ek- och tallmiljöer. De lyfter till exempel fram glest bebyggda närförorter där det finns gott om gammal tall som behöver uppmärksammas vid förtätning. Solberga är exempel på ett sådant område, där det nu pågår förtätning på naturmark.

Det förvaltningen saknar är uppmärksamhet på äldre villaområden där det finns många stora gamla ekar och tallar på fastighetsmark. De kan ha stor betydelse som spridningsvägar mellan olika naturområden, men de enskilda träden saknar i allmänhet skydd. Vid den pågående förtätningen av äldre villaområden inom gällande planer, försvinner de flesta träd från tomterna för att göra plats för hus och parkeringar.

Ett samband för ekar som behöver förbättras och som lyfts fram i handlingsplanen är det mellan Magelungen-Hagsätra-Fruängen. Tyvärr är kartan över detta samband i handlingsplanen mycket svårläst, men förvaltningen utgår från att det innefattar bland annat villaområdena i Långbro och Herrängen, där antalet gamla träd riskerar att minska på grund av den utveckling som förvaltningen beskriver ovan och som behöver uppmärksammas.

Klimatanpassning

Handlingsplanen beskriver den gröna infrastrukturens betydelse för att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna. Det handlar bland annat om översvämningar och värmeböljor. Handlingsplanen föreslår att länsstyrelsen tar fram en vägledning över hur den gröna strukturen behöver utformas för att främja både klimatanpassning, biologisk mångfald och hälsa.

Förvaltningen välkomnar en sådan vägledning. Framför allt hanteringen av dagvatten är en växande fråga som har skapat problem i flera parker och där förvaltningen behöver stöd i hur frågan ska hanteras. Utformning av dammar, stenkistor, översvämningssytor och dräneringslösningar kräver specialkompetens som inte finns inom vanlig parkskötsel. Vilken lösning passar bäst på respektive plats och hur ska den utformas? Vilken lösning är mest kostnadseffektiv på en viss plats, det vill säga ger bäst klimatanpassning i förhållande till investeringen?

Friluftsliv och tillgång till närmatur

Här beskriver handlingsplanen bland annat det stora värdet av natur nära bostaden, så kallad närmatur, för människors hälsa. Särskilt stor uppmärksamhet bör den ägnas i de delar av länet där förtätning planeras. Handlingsplanen påpekar också betydelsen av närmatur för förskolor och skolor.

Förvaltningen håller med om det stora värdet som denna natur har och hur viktigt det är att den beaktas vid förtätning, eftersom exploateringen ofta sker på just de ytorna. Förtätningen innebär därför att det blir fler invånare som nyttjar mindre ytor av närmatur. Nya förskolor och skolor har ofta mindre gårdar som gör att de i större utsträckning besöker parker och närmatur. Ibland kan slitaget på dessa ytor bli så stort att de ekologiska värdena avsevärt minskar. Förvaltningen önskar få stöd i hur dessa ytor med närmatur ska skötas för att de ska fortsätta fungera med det ökande besöksstrycket.

När det gäller friluftslivet beskriver handlingsplanen ett antal åtgärder för att inventera och informera om tillgängligheten till olika friluftsområden. Förvaltningen vill här efterlysa en vägledning i hur man på olika sätt kan förbättra tillgängligheten till naturen. Vilka åtgärder kan underlätta för olika personer med olika funktionsvariationer? Vad är viktigast att tänka på och prioritera då resurserna är begränsade?

Utöver ovanstående synpunkter anser förvaltningen att handlingsplanens åtgärdsförslag är relevanta. Hela planen är dock ett mycket

omfattande dokument och för att göra den mer användbar skulle det vara bra att ta fram en förkortad version.

Bilaga
Remissen